

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi
BCU Cluj / Central University Library Cluj
országos riportlapja

1938. IX. 15. — XXVII. évf. 18. sz.

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

AZ ORSZÁG-VILÁG

képhetenként összetoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

AZ ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

AZ ORSZÁG-VILÁG

a legjobb világíró-gárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

AZ ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

AZ ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

AZ ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

AZ ORSZÁG-VILÁG

képhetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nívós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

Madárszárnyakon jött mesebeli herceg...

Volt idő, amikor még a nevét sem volt szabad leírni: ma II. Károly Nagyrománia királya. Mint a mesebeli herceg jött madárszárnyakon hetedhét országból, ahol a számkivetés keserű kenyerét ette. A materiális gondokkal elkeserített modern életben talán egyetlen romantikus hős még: Károly király, aki az egész világgal szembeállva a férfias érények valóságos apotheozisát produkálta.

Kialakult, határozott véleménye volt már trónörökös korában is és sohasem habozott, amikor arról volt szó, hogy álláspontját minden akadály ellenére keresztül vigye. Károly hercegnek voltak gondolatai, tervei, amiknek megvalósulásától méltán rettegtek a reakciós körök. Demokratikus érzelmeinek feltűnő tanujeleit adta már a múltban is és ezzel olyan félelmetes népszerűsége tett szert az ország lakosságának széles rétegeiben, hogy a hatalom akkori birtokosai joggal félhették tőle összeharácsolt kincseiket és uralmuk minden előnyét.

Es megindult ellene az intrikák áradata. Cselszövő agyak Károly herceg jellemének azt a pontját kezdték ki, amely a legérzékenyebb. A pokoli terv átmenetileg sikerült is. Váratlanul, szinte regényesen érdekes körülmények között száműzte önmagát és lemondott a trónról.

Mindenki tudta azonban, hogy ez a lemondás nem végleges.

Károly herceg nagyszerű egyénisége kitörülhetetlen nyomot hagyott a nép lelkében és ez a vonzalom abban az arányban erősödött, amint az ország gazdasági helyzete romlott.

Az ország egységes vezetés nélkül maradt, a pártszenvédelmek, csoportok és egyének érdekei marakodtak a fórumon és a régensség tehetetlennek bizonyult a sokfelől jövő törekvésekkel szemben. Politikai és gazdasági anarchia lett urrá az országon és mindenki érezte, hogyha valami isteni csoda nem jön közbe, menthetetlenül katasztrófába zuhan az ország. Egyre nagyobb tömegek sóvárogtak egy erélyes kéz, megközelíthetetlen jellem, férfiasan érző szív és nemesen gondolkodó fej után.

A nép királyt akart! A nép Károlyt akarta királynak!

És váratlanul, mint ahogy elment, pünkösd első estélyén megérkezett az országba a mesebeli herceg.

Jött, látták és győzött. Másnap már volt királya Romániának: II. Károly...

Most pedig a kialakulás lázas, történelmi perceit éljük. A nép ideálja, vezére ül a trónon és él mindenkiben a reménység, amely egy szebb, jobb világ felé sóvárog.

Románia konszolidálása csak most kezdődik igazán. A király kormánya szilárd talajra építhet és megvalósíthatja az

uralkodó reformjait a nép érdekében. A külföld bizalma visszatért és megindult a konszolidációs munka.

Felszabadult, új élet indult meg az országban. Károly király energiát, lelkesedést, lendületet, hitet hirdet és nem kétséges, hogy a várt eredmény nem marad el.

Hitet hirdet mindenütt, ahol megfordul az országban. Az a hang, mely legutóbb Constantinábon betöltötte az ország akusztikáját, nemcsak a rábizott szellemi és erkölcsi tartalom nagyságával, hanem pusztá zengésével is lelket öntött a nemzetbe, visszaadta idegei rugalmát, önmagába vetett hitét és biztonságérzetét.

Vannak megszállott szónokok, akik tüzes nyelvvel hirdetik az ígét a forrófejűeknek. Mások hangjában a hősiesség komor és kérlelhetetlen pátosza ércként dübörög. Van, aki a teátrálítás legraffináltabb eszközeivel éri el a tömegek megindításának célját.

II. Károly király hangja egyik tipushoz sem hasonlít.

Nem vérforraló, mert igazságainak nincs szükségük a lázas ütem és színezet felfokozására. Igazságai történelmi és értelmi igazságok, amelyek önmaguk erejével utat találnak a hagyományhü és értelmes nemzethez.

Nem hősiiesen patetikus, mert az igazi hős, akinek ez a jelző a háborus és békés teljesítmények alapján olyan elvitathatatlanul jár, mint Ófelségének, nem hangja dübörgésével szokta dokumentálni ereje öntudatát. Még kevésbé volt a constantinai hang teátrális, sőt minden színpadiasság legélesebb ellentétének: familiáris hang, oktatóan, bátorítón és fegyelmezően atyai. A constantinai hangot mindenki úgy hallotta, mint-ha személyesen neki szólna.

A szónoki menydörgéshez és villámláshoz szokott éterben ritkán szólal meg hasonló zengzetű és színezetű hang, amely az eszmék, az idegek és öt világrész légkörének zavarain keresztül maga a VOX HUMANA, az emberi hang, amely tudvalevően a legtisztább, legnemesebb hangszer.

S ami még kuriózusabb a mai éterben: ez a hang mindenekfelett uri hang volt, előkelően szenvedélytelen, formailag salaktalan.

II. Károly király, az ország első gentlemanje, mindenrendű és rangu törvényisztelő s kezével és agyával dolgozó polgárnak királyi szavával biztosítja a szabadság és a belső béke életfeltételeit...

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk. Ne sajnálja senki az idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonnyolc év óta tántoríthatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

Mi van Veled édes Bürokráciám!

Ne haragudjál kérlekalásson, hogy bizalmasan tegezzek. De az öröm, a remény, a meglepetés, a meghatottság érzelmeit keltetted föl bennem a legkomolyabban. Hát ilyenkor az ember testvérének, barátjának érzi a száraz intézményt is. Jogos tehát, hogy bizalmasan, nemcsak úgy, mint a puszi-pajtást, de úgy, mint a királyokat, sőt a Gondviselést te megszólítással illethesselek.

Miért?

Sietek elmondani.

Ha én, kedves Bürokráciám Terád gondoltam eddig, ne haragudjál, de **düh, utálat, megvetés fogott el**. Nyomdafestéket nem tűrő káromkodásokat nyomtam el magamban, ha Reád gondoltam.

Te vagy az, aki mindenkor úgy pocskoltad az időmet, türelmemet, véretemet, álmomat, mint a pelyvát. Bárhol! Szerkesztőségekben, kiadókban, városi hivatalokban, államiakban, katonaiakban, civilekben.

— Méltóztassék holnapután befáradni, akkor talán valamit mondhatunk! — szóltál hozzá mmézédesen a legjobb esetben. És a legrosszabb esetben rámförmedtél: — **Jöjjön be két hét mulva! ... Két hónap mulva! ... Két év mulva! ...**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nem ok nélkül említem ezt a kinos ügyet.

Mert ebbe a ténybe lehet belekapcsolni mai, rendkívüli, megkapó élményemet Veled szemben.

Méltóztassái rámfigyelni, kérlekalásson!

Megidéznek nejemmel együtt. Szavazati jogomat kell igazolnom.

Kell? Muszáj! Megbüntetnek, ha nem fontos nekem, ki képviselje polgári jogaimat a parlamentben.

Rémüldözöm jóelőre. Micsoda tolongás lesz a szavazatok bizonyításánál. Milyen gyomorfájást kapok az ácsorgástól. Milyen örvöngéssel kell birkóznom meg magamban, hogy el ne rohanjak majd háromórás, esetleg háromszor háromórás várakozások alatt.

Igy érkezem meg a kitűzött időre a megjelölt helyre.

Uram! Légy velem!

Tömeg áll a kapuban. Emberek tömegét idézték meg öt órára. Mindenki úgy tudja, mint én, hogy tolongás lesz, sortállás lesz öt órára. Tehát kétségkívül odaálltak a szavazó polgárok már órákkal a kitűzött idő előtt a kapuba, hogy bejussanak minél hamarabb.

Gyakorlatuk van már ebben a pesti polgároknak. Voltak ilyen sortállások már, ahol elemózsiát és ágyneműt vit-

tek a sorba, ott álltak, háltak éjeket, napokat ilyen sorokban emberek.

Hát ide is összesereglettek idejekorán: na nyilik a kapu, akkor be kell rohanni, mert odabenn városzinü, az előszobákban is lesz pár óracska várakozás.

Gyomornyilalásaim gyáva sugalmára piszkos protekciók igénybevételén töprengek. Orvosi bizonyítványt, kérvényt akarok beadni, a tisztelt szavazatot igazoló bizottsághoz. Mert hát állni, várni nem bírok, nem is akarok. Dühök és dacok kavargognak szívemben... Elmegyek!...

Ej! Mégis! Megvárom, míg a kaput nyitják. Akasztófahumorral mulatni akarok rajta, hogyan tolonganak előre a tisztelt szavazók és tapossák, lökdösis egymást.

öt óra lesz két perc múlva...

Most aztán ámulj és okulj drága Bürokráciám!

Pontban ötkor nyilik a nagy kapu. Rohannak be a polgárok egymás hegyén-hátán. A hamarabb érkezettek lihegve futnak föl a lépcsőn, hogy megtartsák előnyüket a hivatalos termekben.

De mi ez?

Odafönn óriási terembe egy sereg ajtó vezet. A tömeg meg se kottyán a nagy helyiségben. És ahol mégis tolongás támad, ügyes, udvarias hivatalnokok rendezkednek és osztják el a szavazókat asztalokhoz.

Töméntelen asztal. Alig jut két-három szavazó egy-egy elé. Máris kezdődik a munka.

Öt perc alatt készen állt a saját és feleségem igazoltatása. És velünk együtt a tömeg negyedrészeé hasonlóképpen. Higyjem ezt?... Hiszed ezt, édes Bürokráciám? Történhet így is?

Ötbeidézve, öt után öt perccel készen!

Dehát ne kecsgetess engemet ilyen alomszerű jövővel!... Unokáim számára sem tudtam ezt föltételezni...

Megzavar a dolog! Dadogni kezdek... Dicsérlek, áldlak... kérlek alálassan... Ez már döfi! Ez igen!

Csak így tovább!... és... és... és... Nem! Ez nem vicc! Büszke kezdek lenni rá, hogy budapesti szavazópolgár vagyok.

REKLÁM ÁR!

1 águ csillár Lei 17-től, 2 águ csillár Lei 280-tól, 3 águ csillár Lei 395-től, asztali lámpa Lei 155-től, rádiók 3000 leitől.

SÁNDOR IVÁN & COMP.

ARAD, Bul. Regina Maria 18. Telefon 11—32.

A mi reszketőseink

Tiltott szekta tagjai fölött ítélkezett a kolozsvári katonai törvényszék. (Naphír.)

Van egy furcsa és megkerült vallási szekta többfelé az országban:

a reszketősök szétszórt, szomoru nyája.

De van a városokban is: ezek nem szegények és nem szomoruak, csak — megjátszák a szomorut, hogy keressenek vele.

Nincs áhitat a szivükben, mint a naiv vidéki szekta tagjaiban, csak ámitás, rosszaság és gyávaság.

A mi reszketőseink a gazdagok közül rekrutálódnak. Nagyrésze becsületesen állja a kormányzatunk szabta új rendet, végrehajtja a törvényeket, kifogásai vagy aggályai fenntartásával adózik, mindenből kiveszi a részét, hogy vállalatát vagy üzemét fenntarthassa.

Egy kis része azonban és éppen a gazdagabb réteg elkezd a koldust maszkirozni.

Egyre-másra adják el az autóikat, beszüntetik a szórazást, leépitik a rezsit, ott is, ahol nem kell és rongyos nadrágot vásárolnak be vagon számra, hogy szánalmat keltsenek az adóhivatalnál és azoknál, akik rájuk vannak szorulva, vagy áldozatokat várnak tőlük.

Hát van erre nálunk szükség?

Ezek az uraságok, ezek a mi reszketőseink azok, akik nem érdemelnek semmi kiméletet. Ezek azok, akik sürgősen beszereznek egy gonosz embert, beültetik sajtófőnöknek, hogy — ne legyen sajtószámlájuk. Ezek azok, akik felvesznek ordító embereket, akik a személyzettel gorombáskodnak, hogy — ne merjen senki előleget kérni. Ezek azok, akik az idén nem mentek nyaralni, csak itthoni villájukban senyvedtek, hogy a gépirókisasszonyok se kérjenek szabadságot. Ezek azok, akik részletfizetési kedvezményt kérnek a szabójuktól, hogy azok is kénytelenek legyenek részletekben fizetni a munkabért.

Ezek azok, akik a borbélynál, a klubban, a kávéházban elbliccelik tüntetően a borraivalót.

Ezek azok, akik a barátnőiknek felére szállítják le az ellátmányt, de bonifikálják nekik, ha azt terjesztik, hogy csak a negyedét kapják a réginek. Ezek azok . . .

De mit részletezzük, ismerik őket, nyilvántartják valamennyit nemcsak a barátaik és barátnőik, hanem az adóhatóságok is. Ők azok, akikkel szemben nem lesz kimélet. Duplán verik vissza rajtuk azt a megtakarítást, amivel indokolatlanul megdrágítják a romániai életet, az alkalmazottait, a szegényeket, az igazi elesetteket.

Talán, ha van igazság, egyszer annak is el fog jönni az ideje, hogy ki is fogják plakatirozni a nevüket . . .

Kihalt a liget

Valamikor ott dobogott a város szíve, ott örült, bánkodott, ölelt, mosolygott a lelke, ott pergett az élet a szellős, hűs sétatéren, a liget szívében.

Romantikus volt a liget és a fák rejtelmes takarókkal vonták be az utakat. Akkoriban tó volt még a mostani mocsár és partját fehér padok övezték. Halk moraj, csendes beszélgetés hangzott, legfeljebb a kioszk körül volt nagyobb a zaj, ahol az ifjuság járta a gázlámpa fényében vidám korzóját. A pavillonban zene szólt s akkor is úgy állták körül a muzsikus cigányokat, mint most a bécsi zenekar jazz-bandját a parki kioszkban.

Belül a város uccái kihaltak, elhagyottak voltak mindenki kezei, amelyek drága a ligetbe sietett, hogy felfrissüljön, felüdüljön a kellemes, hűs szellőtől.

— **ITT A BEIRATKOZÁSOK IDEJE** az új iskolai esztendőre. Ez más szóval azt jelenti, hogy most, mikor gyermekeinket beiratjuk a tudás új tanfolyamaira, mi magunk meg a gondok újabb osztályába iratkozunk be az élet keserves iskolájában. Mert hol van az a szülő mostanság, aki gond nélkül tudná lefizetni az ezresek, amelyek gyermekeik iskoláztatását biztosítják?

A gyerekeket mégis be kell iratni, az új generációt isko-

Minden padnak, minden szegletnek meg volt a maga állandó vendége, ismerőse, a legsötétebb ponton is egymásra találtak a mindennapos szomszédok.

Akkor még volt érzékük az embereknek a romantika iránt. A setálóhók hűtlenek lettek a régi fákhoz, generációk szerelmi életének néma tanuihoz — a padokhoz; most csak néhány cselédleány susog vagy néhány idős ur bólogat a liget fái alatt. Az emberek kiköltöztek a romantika régi fészkeiből a zajos, villanyfényes városi korzóra. A régi fészek nemsokára talán egészen eltűnik. Talán épületeket, gyárakat fognak emelni a ligetben, mély sebeket ejtve rajta és felejthetetlen bohó emlékeinket, amelyek drága kincsként őrzünk a régi ligetből.

lába kell segíteni, hiszen minden reménységünk ez az új, boldogabb nemzedék. Ha véres verejtékkel is, kiizzadjuk hát most is a beiratkozási pénzeket, — tanuljatok zavartalanul drága gyerekek és ne is sejtsetek, hogy zsenge tudósok fája milyen keserves romkból sarjad föl.

És talán lesz még egyszer boldog beiratás is a világon, köztetek talán felnőnek azok a tiszta és nagyszerű emberek is, akik újra könnyebbé teszik az életet ebben az országban.

— **KÖZÉRDEKŰ CIKKEKET** az ország minden részéből bárki beküldhet az „Ország-Világ“ szerkesztőségéhez.

Tultengés a fakereskedelemben

Gazdasági életünknek egyik kóros szimptomája a vállalatok hihetetlen mérvű elszaporodása. Különösen a fakereskedelem és fatermelés terén észlelhetők olyan jelenségek, melyek ezen szakma helyzetét türhetetlenné teszik.

Faszakmabeli hivatalnokok, akiket képességük nem mindig tesz alkalmassá favállalatok vezetésére, faügynökök, a szakmán kívül álló legkülönbözőbb elemek a taszakmát találják legalkalmasabbnak tevékenységük kifejtésére.

A legtöbb esetben konjunkturális alapításokról van szó, melyeket egy válságnak az első szele fog elseperni.

Feltűnően emelkedett Erdélyben az új cégek száma a tüzifaszakmában. Mig békeidőben Erdély az ifja ellátását mindössze néhány nagyobb cég intézte a lakosság legteljesebb megelégedésére, addig most több száz tüzifatelep áll fenn. Természetes, hogy az újabb telepek a forgalom egy részét igyekezzenek a maguk részére biztosítani, gyakran nem egészen kifogástalan eszközökkel. Ilymódon a forgalom százalék aprozódik el, a rezsiköltségek aránytalanul nagyok, a vállalatba fektetett tőke nem nyújt elég jövedelmezőséget és ennek a körülménynek tudható be, hogy az újabb időben létesült tüzifatelepek nagy része már szívesen cserélné gazdát.

A vidéki deszkakereskedelemben a helyzet kedvezőbb. Igaz ugyan, hogy az utóbbi években számos új épületfakereskedelem létesült, de rendszerint más üzletágakkal kapcsolatban és sokkal szolidabb alapon. Több jelentéktelen faluban, melynek lakosai azelőtt a szomszéd nagyobb községben levő fakereskedésben fedezték faszükségletüket, fakereskedések létesültek, melyek a tulajdonosok élelmessége szerint többé-kevésbé — inkább kevésbé — boldogultak.

Az új fakereskedők sorában számos jegvőt, vasuti baktert és más szakmánkívüli egyént találunk, akik igen sokszor szaktudás és kellő tőke hiányában csak nehezen állják a régi bevezetett cégek versenvét.

Mig azelőtt városunkban minden uccasarkon kávéházak és éttermek nyitak meg, melyet azután bank vagy nagváruhááz váltott fel, — a külső mellékuccák, a vasut körnéve, az Új-Arad felé vezető utvonal tele van faraktárakkal. Ezek a telepek — így mondják a komoly nagyvállalatok — az áruk rontásával igyekezzenek némi forgalmat biztosítani, hogy kötelezettségeiknek eleget tethessenek.

Az árupocsékolás azonban csak ideig-óráig enyhíti az ilyen harmadrendű fatelep helyzetét: végeredményben a biztos pusztulás nem lesz elkerülhető, mert az áron alul eladott készletek utánpótlása csak jóval magasabb

áron lehetséges és így a forszírozott eladások a készlet kimerülését fogják előidézni.

Számos új, telepnélküli fakereskedelmi vállalat is alakult és oly csekély alaptőkével, mely még a legprimitívebb irodaberendezés beszerzésére sem elegendő, nemhogy faüzletek lebonyolítására. A viszonyok konszolidációjával egyidejűleg ezek a gyengén megalapozott vállalatok tulnyomó része is el fog tűnni.

Tultengés van a faügynökök sorában is. A régi, nagy szaktudással rendelkező ügynököknek heves harcot kell folytatniuk az alkalmi ügynökök légiójával. Kevésbé lelkiismeretes elemekről van szó, akiknél nem az üzletek szolid lebonyolítása, hanem a proviziószerzés a főcél, melynek elérése érdekében sokszor még a tisztességtelen eszközöktől sem riadnak vissza.

„ILYEN ASZFALT NEM LESZ TÖBBÉ ARADON!” — mondotta **Bejan Romulus dr.** polgármester, amikor kifejtette előttünk programját.

A polgármester minden tekintetben magáévá tette az Ország-Világ legutóbbi számában megjelent kritikát

és felháborodottan kikelt, még pedig indokoltan, ama tulzott jóakarattal ellen, amellyel a város eddigi vezetősege a **Bitumen-társaság** iránt évek óta viseltetett. Hogy mennyire igaz van **dr. Bejan** polgármesternek, azt minden aradi polgár tudja. Csak végig kell menni az aszfaltozott utcákon, hogy rájövjünk a polgármester kifakadásának jogosságára. Alig van Romániában még egy város, ahol az aszfaltburkolat a folytonos tatarozás ellenére is olyan siralmas állapotban lenne, mint éppen Aradon.

A Bitumen-társaság munkája minden kritikán aluli és szakemberek véleménye szerint egészen silány az anyag minősége is.

Már gyakran szóvá tették ezt

a tarthatatlan helyzetet, de a Bitumen eddig kedvenc volt a torony alatt. A város közönsége hálás lesz az új polgármesternek, ha kényszeríteni fogja ezt a vállalatot arra, hogy a szerződésben kikötött kifogástalan anyaggal burkolja az utcákat és főként olyan javításokat eszközöljön az élelmiszerpiacon — ami állandó panasza **Luszt Ferenc dr.** hatósági orvosnak — hogy néhány nap múlva a javítás után ne tátongjanak hatalmas repedések és gödrök a burkolaton, ahonnan a köztisztasági alkalmazottak nem tudják kiséperni a betegségeket terjesztő rothadó gyümölcs és zöldség hulladékokat.

Szigoru büntetés terhe mellett kötelezze a város a Bitumen-társaságot, hogy tartsa be pontosan a várossal kötött szerződést.

Ismerve **dr. Bejan Romulus** polgármester erélyét, meg vagyunk róla győződve, hogy érvényt fog szerezni a vállalatlalt kötött megállapodás feltételeinek.

Nyílt levél Szendeev Mihályhoz

A kultúra csak addig tartozik legfőbbképpen a nemzetek problémái közé, amíg virágzásban van, de már nem lehet csak a nemzet problémája, ha hanyatlás fenyegeti. Kulturát csinálni kétségkívül elsősorban a nemzet érdekében kell, de megvédeni már-már az egész emberiség miatt.

Valamely kultúra nem lehet annyira tösgyökeresen román, magyar vagy német, hogy egyúttal egyetemes ne legyen.

Mert ha nincsen olyan értéke, amelyet megszerezni és a saját természete szerint feldolgozni érdemesnek más nemzet is tarthat, akkor nem sokat ér.

A tulfutott sovinizmus veszteséget jelent a kultúrában, nem erőfokozást.

Nincs nemzet a világon, amely az emberi közösségek megtagadása nélkül egy fajtára vagy egy nyelvterületre korlátozhatja kulturmunkáját, ha az állam keretében többféle nyelvterületen több fajta él.

Mert az egy területen elharapódzó kultúrsorvadás benulási vonala nem áll meg az elkerített rész határán, hanem tovább terjed és ha lokalizálni lehetne is a benulást, már az is veszteség, hogy az elhanyagolt és elerőtlenített részekből sem erőt, sem ösztönzést a másik rész nem merithet.

Az erdélyi magyar színházak kérdése nemcsak magyar kérdés, de országos, sőt egyetemes kérdés is. Egyetemes azoknál az okoknál fogva, amelyeket már felemlítettünk, országos azért, mert lekisebbitheti az állam presztizsét, ha többszázezer magyar a művészi kiélés lehetőségei nélkül marad, vagy csak olyan lehetőségekkel számolhat, amelyek sem a hagyományainak, sem kulturérettségének meg nem felelnek. Akármennyire igaz is, hogy

a visszafejlődésért elsősorban maga a magyarság felelős,

az a tendencia, amely a demokrácia befektetésére törekszik, mindent elkövetne, hogy a felelősséget áthárítsa magára az államra és a külföld, amely nem tudhatja, hogy milyen őszinte itt a kulturegyenlőségre való törekvés, a gyanúsításnak hitelt adhatna.

Mi tudjuk, hogy abban a demokráciában, amelyet itt most kiépítenek, nem fér meg olyan heves önzés, amely a kultúra minden előnyét és minden szépségét csak magának követeli.

Ma már nálunk a kisebbséget nem hogy megakadályozzák irodalmának, tudományának és művészetének kifejlesztésében, de erre illetékes helyekről biztatják is.

Építsetek kulturházakat, építsetek tudományos központokat, építsetek színházakat, de a magatok erejéből.

Ne csak követeljétek a kulturát, de áldozatok is érte,

mert a komoly akarást ezzel bizonyítjátok.

Minden népnek olyan kulturája van, amelyet megérdemel és annyi, amennyit magának megszerez.

A színház kérdésében mégis könnyen megeshetik, hogy a felelősség éppen azokra a tényezőkre hárul át, akik a művészet belső életéért nem felelhetnek, mert csak a konceszzióról döntenek. De ma mégis úgy áll a dolog, hogy éppen ettől függ sok magyar művész sorsa és a színház sorsa is.

Mert hiába van meg a hatalom jóakarata és elfogulatlansága, hiába él benne őszinte megbecsülés minden kultúra, tehát a magyar iránt is, ha a döntő tényezők bizalma mégis olyan igazgatókat állítana az erdélyi magyar művészet élére, akik erre a súlyos feladatra nem alkalmasak.

akkor a színház jövőjétől nem sok jót várhat az ország, mely az egyetemes kultúra alapján áll.

*

Ma már több, mint valószínű, hogy az arad-temesvári színház igazgatója a következő szezonban Szendrey Mihály lesz, akinek elegendő több, mint negyvenéves színigazgatói multja, hogy betöltse ezekben a városokban azt a várakozást, melyet méltán fűz személyéhez a közönség. Bár az arad-temesvári kerületnek több aspiránsa is akad és megszólaltak a Szendreyt kritizáló hangok is, mégis előrelátható, hogy az illetékes fórumok Szendrey mellett döntenek. Az elhangzott bírálatok az elmúlt esztendő eseményeire vonatkoztak és bizonyára találnánk mi is egy-két okot az objektív bírálatra. Hihető azonban, hogy Szendrey Mihály emlékeztébe véste a tanulságokat és ebben az idényben senkinek sem lesz oka a panaszra.

Többszörösen bebizonyított tény, hogy az arad-temesvárinál hálásabb közönsége alig van Erdélynek. De hozzátehetjük mindjárt, hogy igényesebb és kulturáltabb publikuma alig van romániai magyar városnak, mint az arad-temesvári publikum.

Rossz üzletember tehát az a színigazgató, aki felületesen megrendezett előadásokkal, rosszul szervezett társulattal lép a közönség elé.

Aradon is, Temesváron is üres házakkal válaszolnak az ilyen színigazgatói indolenciára. A tapasztalatok azt igazolják, hogy akár közepesen jó előadásra is mindig van publikum ebben a két városban. Ha azonban a színigazgató minden tekintetben kifogástalan előadásokat produkál, akkor nem győzi a „megtelt” táblákat kiaggatni a pénztár ablakára.

Művészi érték kell a közönségnek és ha Szendrey ezt hozza, boldogulni fog úgy nálunk, mint Temesváron. A legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel kell tehát eljárni a társulat megszervezésekor. Tudjuk, nincs utánpótlás

lás, de fel kell kutatni fáradhatatlanul azokat a tehetségeket, akik érthető okokból eddig elkerülték a színház tájékat. Főlöszleges és gyenge kvalitásu tagok helyett inkább kisebb, de vonzó és értékes művészi gárdát sorakoztasson magaköré a direktor. Elég volt az évek hosszu során át megszozott figurákból, — ezek próbáljanak elszerzödni más társulatokhoz.

Ne a kulisszák mögött settenkedö álhabitüék izlése és egyéni kedvtelése szerint állítsa össze az idei színészgarniturát, hanem kizárólag csak az a szempont érvényesüljön a szerzödtetéseknel, hogy ki mennyit ér.

Minden szerepkör élén elsőrendü színészi erő álljon, ki lendületet, szint és tartalmat tud adni az előadásoknak és közönséget vonz a színházba.

A közönség izlése és ítélete lehet csupán az irányadó arravonatkozólag, hogy melyik színész alkalmas a szerzödtetésre.

Szendrey Mihály több évtizedes tapasztalatával bizonyára meg tudja találni a módját annak, hogy ez az elv száz százalékosan érvényesülhessen.

A műsor összeállításá is döntö sullyal bir a következö színházi szezon sikerére. Jól kiválogatott darabok és változatosan megkonstruált műsor félsikert jelentenek. Ne csak a nagyhangon bereklamirozott operettfércművek szerepeljenek ezen a műsoron, hanem irodalmi és művészi értékü alkotások is. A közönséget nem lehet sokáig az orránál fogva vezetni a nagydobbal behirdetett ponyvatermékekkel.

Igényli, hogy valóban nemes szórakozást találjon a színházban, ahol bizony az utöbbi években oly sokat boszszankodott a kapkodva összetákolt operett-vacakok rossz előadásán.

Hisszük, ha az illetékes fórumok Szendrey Mihályt találják érdemesnek az arad-temesvári magyar színház igazgatására, — Szendrey Mihály e szempontok figyelembevételével kezdí majd meg szezonját.

— **TISZTELT SZERKESZTŐ UR!** A napokban egy főtéri ház előtt vitt el az utam és kevés hja, hogy ez az utam végzefessé nem lett számomra.

A hatalmas épület homlokzatáról egy jókora darab vakolat zuhant le és majdnem a fejemre esett.

Felhivom az illetékes hatóság figyelmét erre az épületre, de a hasonló állapotban levökre

is. Szépészeti szempontból is szégyenteljesen elhanyagolt ezeknek a házaknak a külseje, nem is beszélve az emberek testi épségét veszélyeztetö állapotról.

Legföbbsz ideje lenne az épületek tulajdonosait arra kötelezni, hogy javitassák ki házaik életveszélyes hibáit, — elvégre egy több évtizedes ház hozamából talán mégis futja már legalább ennyire.

Soraim közléséért stb. stb.

A nyár meghal . . .

Két héttel ezelőtt már elparentáltuk, amikor belefutott az augusztusi esőpocsolyákba, de akkor csak tetszhalott volt. Felült a koporsóban, nevetni kezdett, hogy tréfa volt az egész és kisminkelte az arcát rózsásra, fiatalosra, makkegészségesre. Szinte megszépült bele, hogy

közkívánatra prolongálták.

És most megint haldoklik, ezuttal visszavonhatatlanul utoljára, mint a hattyu, szomoruan, szívfájdítón, aggkori végelgyengülésben. A fák portól nem mentes levelei még zöldek, de a kioszk pincérei már elhervadtak (mielőtt hozták volna a sört, amit éppen két hete rendeltem) és a strand kabinjai is kezdik becsukni kelyheiket az őszi dér elől. A déli szél még langyos csókkal fekteti le aludni a teliholdat, de már kiürül esti harangozáskor a park.

A nap agresszíven süt még hivatalos órái alatt s a legyek tikkadt ájulással hullanak olykor bele a levesbe, de a nők már fázékonyan huzzák össze nyakukon a kacér nyári tollboáikat s szorgalmasan készülnek a divattermekben, meg a háznál dolgozó szabónők fürge ujjai alatt az őszi kosztümök.

Meghal a nyár, de kergetni nem hagyja magát. Előbb még megmutatja, mit tud: jó emléket akar hagyni maga után, mint a megöszült uzsorás, aki halálos ágyán kórházaktestálja vagyonát (mert hátha mégis van isten!).

A nőcsábász professzor már nem tan- és aszfaltbetyárkodik a strandon molett barna és sovány szöke kismacskák körül . . . Isten veletek, drága nyári emberek: Cipőben nem foglak megismerni benneteket a korzón. Viszontlátásra jövőre.

Addig is fájdalomtól megtört szívvel adatik tudtára mindenkinek, akit illet, hogy — itt az ősz.

Vagy ezt már mondtuk?

AZ ORSZAG-VILAG-nak kor a közérdekről van szó. Mi mindig az volt az erőssége, mindenkor egyet tartottunk hogy mellektekinteteket félretéve, megirta az igazságot. szem előtt: a közönységet. Mi a közönységért voltunk és a jövőben is a közönységért leszünk. Semmit sem kímélünk, hogy olvasóink kezébe azt a lapot adjuk, amelyet vár. Mi pedig nem kérünk egyebet barátainktól, csupán azt, hogy továbbra is támogassanak bennünket, mert ebben van a mi erősségünk.

Különvélemény a magánügyeket hájszóla Acad cöl

Számos cikket irtunk már arról, hogy városunkban a hivatásos kávénénikék s közismert korzóvisszhangok éppen olyan lázas buzgalommal foglalkoznak szenzációs válóperekkel és egyéb egészen magánjellegü családi ügyekkel, mint amilyen buzgalommal minden jóizlésü ember hallgat róluk. Pedig hát, hiába is tagadnók,

Aradon alig van ember, akit ne érdekelne barátjának, üzletfelének, feljebbvalójának vagy alantasának magánügye.

Nem a gazdasági csöd, amitől ugy sem menekül meg senki. Nem a drágaság, ami éppen elég baj, ha van, minek még beszélni is róla. Nem a japánok és a kínaiak, akik közül az egyik ugy is megveri a másikat és mireánk nézve igazán mindegy, hogy melyik győz és melyik kap ki. Nem a futballmérkőzések, amelyekről ugy is kiadják majd a harctéri jelentést, hogy hány halott és mennyi sebesült.

Nem érdekel senkit, semmi. Csak az én, vagy a te, vagy az ő magánügye, ami végeredményben mégis csak két ember privát ügye. Mindig csak a mások dolga, ez már olyan európai hírü aradi specialitás. Az igazság kedvéért leszögezzük, hogy a szereplők közismert egyéniségek kell, hogy legyenek. Máskép nem gilt. Aztán lehetőleg vagy az egyik, vagy a másik fél egy kicsit népszerű is legyen. Ebben az esetben minden rendben van, a többit elvégzi a mélyen tisztelt Közvélemény. Mert a népszerűség veszedelmes jószág: sokat ad, de mindent követel.

Nagyon sokat ad: nagyszerü sikert az életben, állandó széptevők örült tömegét, epedő tekinteteket, váratlan előzékenységet és első sorban azt a furcsa villamosütést, ami megráz mindenkit, ha akárhol megjelenik. Ez a népszerűség vállára vehet valakit, de azt szigoruan ellenőrzi.

Meglesi minden mozdulatát, ismeri minden lépését, fölel az ajtaja előtt, elbujik az ágya alá.

Tudja minden szenvedélyét, ismeri gyengeségeit, tudja, mikor kivel beszél és minden szavának mi a jelentősége.

A magánéletet szentnek tartják — tehát senki sem tiszteli.

A magánélet elrejtéséhez joga van mindenkinek; még a bankigazgatónak, irónak, sőt a politikusnak is. Csak éppen, hogy módjuk nincs hozzá. A népszerűség pokoltornáca magánügyekkel van kikövezve. Sokakat feldob magasra az élet, ha annak magánszentségéhez nem tulságosan ragaszkodik. Néha valami furcsa barátság. Maskor valami nagy szerelem. Néha csunya családi botrány. Esetleg valami örült

szerelmes, aki erkölcsi vagy anyagi összeomlásában fejbe durrantja magát az ajtó előtt. Ezer és ezer teljesen magánügy dobhat valakit fel a magasra, vagy lökheti le agyonzúzva onnan. Amint Oscar Wildét is tőlén az emelte fel a magasba, amiért később felnyitotta a reanungyi fegyház komor kapuja.

Az aradi szenzáció-hajsza nem tulizléses, de érthető és indokolt. Sokkal érthetőbb és indokoltabb, mint amennyire izléstelen.

Aki a magánéletnek egyetlen pillanatát is odadobta a közönség elé, nem csodálkozhatik soha azon, ha a nyilvánosság kíváncsi azután a folytatására.

Ami lehet esetleg nagyon kellemetlen, de a legtöbb esetben felettébb hasznos. Végeredményben ki lehetné meg, hogy az elszenvedett kellemetlenséget nem éri-e meg a kapott reklám. Ami bizonyára sokkal jobb lenne, ha kellemetlenséggel nem járna együtt. Felteve természetesen, ha azzal jár.

— MILYEN FURCSA TEREMTETT LÉNY AZ EMBER!

A napokban a következő uccai jelenetnek voltam szemtanuja:

Izgatott tömeg, férfiak, asszonyok, gyerekek; a felnőttek a sietős utjukban akadtak meg, hallatlan nyugtalanságban néztek a magasba.

Már én is látom. Fecske vergődik egy Eminescu uccai ház eressze alatt. A csatorna bádoggja valahogy úgy görbült meg, hogy madárfogó lett belőle. A fecske behullott, az emeleten észrevették. a földszint is megmozdult és a szánaom és gyöngédség átkarolta az uccát.

Igyekvő emberek megtorpantak, sokasodtak és a részvét gyűrűjében eöylélekkal a magasságot ügyelték.

Mindenki a fecskéért aggódott!

Cselekvőbb emberek intézked-

tek, előkerült valahonnan valami tolólétra féle alkalmaztosság, — egy-kettőre felszökent a hatalmas lépcső és az eresz alá emelkedett. Egy munkásember sietett fel a magasba és néhány pillanat: a kuszködő fecske kisurrant börtönéből, boldog iveléssel elszállt...

— Igen öröm, ujjongás, megbékülés az uccában!...

Ez ugyanazon a napon történt. amikor az uiságok leköszölték Hitler nürnbergi beszédét.

Hogy féltették az emberek a fecskét!...

Volt a tömegben román, magyar, német, zsidó, — mindenki egyformán aggódott a fecskéért és mindenki boldog volt, amikor kiszabadult fogságából a kinosan vergődő madárka.

Milyen furcsa teremtett lény az ember!...

— MINDEN CIKKÉRT AZ IRÓJA FELEL. Az „Ország-Világ“ hasábiain helvet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

A fakir

**ELMONDJA AZ ORSZÁG-VILÁGNAK, HO-
GYAN ÉL ÉS HOGYAN SZOKOTT MEGHAL-
NI ÉS A SZERELMET CSAK ROSSZ SZOKAS-
NAK TARTJA**

Az elmúlt napokban az aradi vasutállomás éttermében hosszantartó, élénk feltűnést keltett egy sovány, beesett arcu, fekete ember, aki vállig érő fekete haját viselt, ritka szakáll borította az állát és zsakettben volt fehér mellényel. A fakir ő, a hindu csodaember, aki tudományos alapon megszokott halni, hogy aztán felébredjen és vacsorázni menjen. Megismerkedtem vele és sokáig eldiskurálgattunk. Egészen kedves ember, semmi misztikus nincs benne, ábrándosan fekete szemeivel szinte végigsimitja a vele szembenülő, miközben csontos, vékony ujjáival idegesen ceruzával játszik. Bizonyos, hogy szereti magát produkálni.

— Gondoljon egy számot egytől kilencig, — mondja, amíg beérkezik a bukaresti gyors.

— Gondoltam — feleltem én.

— Hét — mondja ő.

— Nem — mondtam én.

Hát ez nem sikerült. De nem csügged és másféle számjegyattrakciókkal mulattatja a társaságot.

Közben a következő titkait árulja el életének:

1. Naponta csak 3—4 órát alszik.
2. Dietikusan táplálkozik, de kétszáz cigarettát sziv.
3. Egy óra hosszat nyitott ablaknál légzési gyakorlatokat végez.
4. Két óra hosszat tornászik.
5. Szereti a zenét és Wagnert tartja a legnagyobb komponistának.
6. Eminescu kedvenc költője.

„MATUZ“-féle csillárok kizárólagos eladási helye, eredeti gyári árakon. Szeptember hónapban minden csillárhoz INGYEN adunk valódi „TUNGSRAM“ égőket. A csillárok díjmentes felszereléséről is gondoskodunk. További készpénzárak mellett 6 havi reszletre kiszolgálunk.

Szabó Albert

üveg és porcellán nagyáruháza.

Mindez természetesen csak akkor érvényes, amikor él. A koporsóban az egész menü tárgyaltan.

— Hogyan tanulta meg azt, — kerdeztem — hogy miképpen lehet meghalni?

A fakir ábrándosan maga elé néz, sohajt és így szól:

— Ez tudományos alapon történik. Az egész az akarat kérdése. Egyszer már harmincnégy óra hosszat voltam halott. Akkor hetvennégy kilóról lefogytam ötven kilóra. Most is ennyi vagyok.

Irgykedve néztem rá. Ennek tenyleg nem kell a Lahmannhoz menni. A meghalni tudás tudományának egyéb titkait nem hajlandó felfedezni, amin nem is csodálkoztam. Utóvégre ebből él.

Mialatt így komoly dolgokról diskurálunk, a fakir apró mókákat rendez. Többek között bemutatja, hogy le tudja szakítani a kezéről a mutatóujját, azután ismét vissza tudja illeszteni. Azt hiszi, hogy ezért a kunsztert fakirnak kell lenni. Egyáltalán nagyon naiv és gyerekes, pedig már benőhett volna a feje lágya, hiszen huszonnyolcéves.

— Még huszonkét évem van hátra, — mondja halálos biztossággal — mert pontosan ötvenéves koromban fogok meghalni.

— Végkép? — kerdeztem.

— Akkor végkép, — felelte.

Nem is mertem vigasztalni. Utóvégre, ha ilyen biztosan tudja, már megbarátkozhatott a gondolattal, zonkivül neki könnyű: ő már megszokhatta a meghalást.

Most merész fordulattat megkerdeztem, hogy miképpen áll szerelem dolgában. A fakir elpirult, lesütötte szemét és nem felelt. Helyette a titkárja méltóságteljes hangon ekképp nyilatkozott:

— A fakir nem ismeri a nőt és soha nem is ismerte, mint ahogy ismeretlen előtte az egész szerelmi élet.

Aztán kis szünet után így folytatta:

— A fakir a szerelmet fölösleges, rossz szokásnak tartja.

— Én is — feleltem udvariasan és érzékenyen bucsut vettem a hindu hercegtől, zavartalanul boldog életet és nyugodalmat kívánván neki. Ugy nézett rám, mint egy vademberre.

AZ OLASZORSZAGI ZSIDÓTÖRVÉNY, amely elsősorban az Olaszországban élő vagy ott tanulmányaikat folytató külföldi zsidók ellen irányul, Aradon is sokakat érint. Különösen azokat, akik az utóbbi időben „meggyőződésből” kikeresztelkedtek, mert azt hitték, hogy ezzel kivételes kedvező helyzetbe jutnak. Kiderült, hogy a **kitérés Olaszországban sem használt**, mert az új törvény ugyanúgy zsidóknak tekinteti őket, mint a vallásukhoz ragaszkodókat. Sőt! — ha megkülönböztetésre kerül a sor, — az utóbbiakat becsüretesellenes letes eflenség számba veszik.

Nagyváradon

A HÁZASSÁGOK NEM AZ ÉGBEN KÖTTETNEK

Nem, kérem, a házasságok nemcsak az égben köttetnek. A praktikus anyák szerint a klubban köttetnek és még így is gyakran évek szorgos munkájába kerül, míg sikerül férjre szert tenni. Aztán vannak házasságközvetítő irodák is, na de ezek jobbára eladósodott urak és korosabb hajadonok mentsvárai.

Hát nem egyszerűbb, kellemesebb és olcsóbb egy csésze haboskávét mellett elintézni a gyermek jövőjét, illetve lerázni a férjhezadás gondját? Az ember, jobban mondva az anya, rendel két kávét, egyet magának és egyet a leányának és mire a fizetőpincérre kerül a sor, akárhányszor már nyélbe is van ütve a parti.

Az Ujságíró-klubban, szemben velem, a harmadik asztalnál, egy idősebb és egy fiatalabb hölgy ült egy tekintélyes külsejű néni társaságában és izgatottan tárgyaltak. Közben azonban észrevettem, hogy a néni sasszemei egyre sürűbben villannak felém, de természetesen ennek nem tulajdonítottam semmi jelentőséget. Arra éppenséggel nem gondoltam, hogy ezek a pillantások életbevágóak lehetnek reám nézve.

Ugy negyedóra múlva a tekintélyes külsejű elbucsuzott a két hölgytől és nyilegyenesen felém tartott. A pillanat szádrésze alatt termett mellettem és leült.

— Pardon ... Weiszné vagyok ... Megenged egy bizalmas szót, Nagysád?

És választ se várva, mint aki biztos a dolgában, folytatta:

— Ugye, férjhez akar menni, kedveském, azért jött ide?

— De kérem, én igazán csak véletlenül jöttem be ebbe a klubba! Nem is tudtam, hogy itt férjhez lehet menni, — csodálkoztam.

— Na és ha tudnék egy jó partit, nem menne hozzá?

— Jó partihoz? Hát nem mondom ... — feleltem pironkodva.

— Mindjárt gondoltam — állapította meg leplezetlen elégtétellel Weiszné. — Nézze, tén ... izé ... egyszerűen én házasságokat hozok létre. De egészen új módszerrel! Nem tartok irodát, nincs előzetes költség, én azokat, akik nőülni vagy férjhezmenni akarnak és engem megbiznak, ebben a klubban összeismertetem. Az a bizonyos Bizony eljőhet hozzám iskolába. Hogy milyen nagyszerű házasságokat hoztam én már itt össze! ... Hiszi?

— Hogyne, hogyne, elhiszem ...

— Ha nem hiszi, mutatok leveleket, itt van néhány vé-

letlenül, — és kézibőröndnek is beillő táskájából pár gyűrött, megviselt levelet kotort elő. — Itt van, ni, ebben példaul azt írják: „Drága Weiszné! Ha maga tudná, milyen rendez férjet ajánlott nekem!”

A bőbeszédű asszonyságot nem lehetett megállítani és még vagy féltucat elismerő és hálálkodó levelet olvasott fel. Végre én is szóhoz jutottam:

— És hogy megy a dolog? Milyen partikat tud ajánlani... mennyit kell? ...

— Mindent elmondok, mindent, — vágott közbe Weiszné. — Maga megbízást ad nekem, felveszem az adatokat, megmondja, mik az igényei. Hogy nekem milyen ismerettségem és összeköttetésem van! Minden társadalmi osztályból tudok ajánlani partikat. Aztán értesitem, melyik nap jöjjön el ide és bemutatom a megfelelő partikat. Csupa komoly ur. A megegyezés szerinti díjazást az esküvő után fizeti.

— És mikor vannak a bemutatások?

— Délután öt órától. Én egész nap itt vagyok az ujságíróklubba. Délelőtt a korszón csak a hölgyekkel tárgyalok. Különben is az üzletemberek és az intelligencia délelőtt nem is érne rá.

Igy Weiszné. Szerinte tehát ez a két külön kaszt.

— Na nem bánom, — mondtam — mutasson be néhány jelöltet. De talán előbb egyszer eljönnék ide egy délután, egy kicsit körülnézni.

— Jöjjön el, aranyom, jöjjön, legalább meglátja, milyen forgalom van itt! Persze, amíg írásos megbízást nem ad, addig nem mutatok be senkit...

ÉRDEKHÁZASSÁG NEM LÉTEZIK!

Vasárnap délután öt óra tájban újra elmentem a klubba. Igaza volt Weisznének: alig kaptam asztalt, annyira tele volt már a helyiség. Az asztaloknál tultengtek a hölgyek. Fel-tűnő volt, hogy sehol nagyobb társaságot, sehol — már ahol volt — egy férfinál többet nem lehetett látni; a klub társadalmi megosztása láthatólag Weiszné kezenyomát viselte.

Szomszédságomban egy kövér mama boldog mosollyal szürcsölte kávéját, lokenishaju, de szemlátomást nagykoru leányának pedig egy göndörhaju gavallér fejtegette a textilszakma előnyeit és várható fejlődését.

— Mig a nők uj ruhák után vágyakoznak, addig nem kell féltetni a textilbrancsot. Na és jön olyan idő, amikor nem akarnak uj ruhát? — szellemeskedett.

— Mi már ilyenek vagyunk — szólt közbe a mama.

— A textileseknek nem árt az időjárás, de még a beszélőfilm sem, — állapította meg elégedetten az ifju. Ezzel aztán rátértek a mozira és a nagykoru lányka kijelentette: a mozi, az igen, az egy kitűnő szórakozás és hogy ő csak olyan férjet kíván magának, aki szeret moziba járni.

— Én egyenesen rajongok a moziért, — lelkesedett a göndörfürtű.

Szóval itt már megvolt a plattform.

Velem szemben egy jól konzervált özvegy fogadta egy tisztas üzletember széptevését.

Remélhetőleg elég szép vagyona van önagységának ahhoz, hogy rövidesen megszabaduljon a bánatos özvegységtől.

Itt is, ott is feltűnt Weiszné terebélyes termete, amint fáradhatatlanul vizitelt az asztaloknál, hol egyedül, hol egy minden információt kibíró férfiúval az oldalán, akit elhelyezett aztán valamelyik, igényeinek megfelelő asztalnál.

Egyszerre felfedezett engem is és ragyogó arccal jött hozzám.

— Na, mit szól hozzá?

Elragadtatásomat fejeztem ki, hogy milyen pompásan megy az üzlet és megkérdeztem, mekkora az átlagos forgalom?

— Minden napra akad egy, de van nap, hogy két házasság is létrejön. Én már ismerem az embereket, tudom, ki kihez illik, kinek kit ajánljak, aztán a fiatalok hamar egymásba szeretnek.

— Hát itt szerelemből is házasodnak? — kérdezem.

— Aber, hát mi másból? Persze, ha van hozomány, akkor könnyebben jön a szerelem, de nálam érdekházasság nem létezik! — jelentette ki szinte sértődötten Weiszné.

MEGIRTÁK A LAPOK, hogy **Orezeanu** Romulus törvény-
széki főelnök, volt főpolgár-
mester és felesége szerencsés-
en hazatértek a magyar fővá-
rosból, ahol a leggondosabb
orvosi kezelésben és ápolás-
ban volt részük. **A szeretet és**
rokonszenv eklatáns módon
nyilvánult meg a szerencsét-
lenül járt Orezeanu főelnök
és felesége iránt azáltal, hogy
gyógykezelésük alatt sok ara-
di látogatta meg őket. A tisztel-
teteknek és rokonszenvnek ez
a megnyilatkozása jóeső ér-
zéssel töltötte el a főelnököt és
hitvesét, akik most már nin-
csenek messze a teljes gyógyu-
lástól. Akadtak azonban olyan
vendégek is, akiknek látogatá-
sát **Oezeanuék** nem is várták,
akik soha semmiféle vonatko-
zásban nem tartoztak a főelnök
köréhez. Persze ezek egy-
általában **nem voltak olyan**
szívesen fogadott vendégek,
mint ahogy Aradon elhíresz-
telték. A figyelem mindig és
minden körülmények között
mindenkinek jól esik, — de
csak akkor, ha az nem sántít.
Mondanunk sem kell, hogy a
iudiciumáról ismert **Orezeanu**
értette a módiát, hogyan szál-
litsa le kellő értékére egvesek-
nek iránta megnyilvánult han-
cos részvétét.

— **AZ ELIT PARFUMERIA** dusan felszerelt raktárával felkészülten várja az iskolaszegont. A legmodernebb és leg-
kitünőbb testápolási kellékek tömege sorakozik egymás mel-
lett az izléses üzlet pultjain, hogy rendelkezésére álljon olcsó
árakkal és figyelmes kiszolgálással a gondos szülőknek.

Sirnak a kávések

Egy fekete ebéd után a kávéházban, ez csak nem sok, ez csak nem vakmerő követelés az étellel szemben! Hát még ezt sem tudja magának megengedni az a fogyasztó, akit ez az ág is huz és az az ág is huz?

A hatóságilag bezárt Dáciát most pompával-fénnyel rendezik be, tükrök és ablakok ragyognak, csillárok szikráznak, pamlagok, öblös székek, fehér abroszok, virágok, ezüst evőeszközök... hogy az a munkában elcsigázott ember egy-két óráig jól érezze magát. Hogy elfelejtse a bosszúságot, a gyöttrődést, a sok csalódást, az élet ezer csalfaságát, hogy egy más világha kerüljön, amikor a kanalat lassan besülyeszti a feketébe, a pillantása kiteved az uccára, nem lát és nem hall semmit, se zajt, se embereket, — a kávéházban van.

Nagyon olcsó szórakozás volt ez régen, igen szegény emberek is ajkukhoz emelték ezt a Keletről idehozott álmodozást. Ma már nem igen engedhetik meg maguknak. Egy fekete ebéd vagy vacsora után igazán nem sok, de még ezt sem. Elmennek a tükörablakok mellett, benéznek a kivilágított kávéházba, benéznek, aztán elfordítják pillantásukat. Ott a csillár, ott a terített asztal, a virág mosolyog, az evőeszköz csillog, csak a vendég nincs ott. **A vendéget elfogyasztotta a gazdasági helyzet.** S ugyanez ment neki a

kávéháznak is. A kávéház és a vendég helyzetének sulyosbodása szigorúan lépést tartott. Ha legalább hol az egyikre, hol a másikra feküdt volna rá a kereszt, akkor talán kibírják és megsegítik egymást.

Nem tudunk abba bele-nyugodni, hogy már egy fekete is sok legyen és a kávéház elüzése szimbolizálja a gazdasági életet.

Ismét olyan életet akarunk, ahol a rollókat örömteljes zajjal felszöktetik, az üzlethelyiségekben nem egerek motoszkálnak, hanem tetterős emberek járnak-kelnek, terveket ütnek nyelvbe. Olyan munkáséletet akarunk, amelynek a szórakozás természetes járuléka, a dolog komolysága után a derű ömöljön szét az arcokon.

SZÉLES KÖRÖKBEN napok óta beszélnek a városban arról, hogy **dr. Mandel** László fogorvos, aki társtulajdonosa volt az **Ica-trikotázsgyárnak**, végleg eltávozott **Áradról**. A gyárban levő érdekeltségét simán likvidálta és saját autóján családjával együtt **végleg elhagyta az országot**. Értésülésünk szerint a **dusgazdag dr. Mandel László** **Argentina** fővárosában, **Buenos-Ayresben** fog letelepedni, ahol sikeresen transzferált vagyontát ipari vállalatban fogja elhelyezni.

Udvariassági lecke egy temesvári villamoson

Zsúfolt villamos robogott az elmúlt napok egyikén a vasutállomás felé. A kocsi már indulásnál megtelt. A perronon is többen szorongtak. Az egyik padon, közvetlenül a perronra nyíló ajtó mellett egy harmincöt év körüli fiatal ember ült. Szélesvállu, barnaarcu férfi. Nyugodtan ujságot olvasott.

Az egyik megállóhelynél új utasok szálltak fel. Többek közt egy négytagú társaság. Két ismert szépség és két huszuszonzkét év körüli fiatalember. Vidáman, nevetve rontotak be a kocsiba.

Megálltak a padok között. A nők körülnéztek. Egy idősebb ur megértette a körülnézés jelentőségét, felállt és udvariasan átadta helyét az egyik hölgynek. Közvetlenül az ujságot olvasó negyvenöt év körüli férfi mellett.

A nő le is ült. Társasága körülötte csoportosult. Hangos beszélgetés kezdődött, amelyet akarva, nem akarva a villamos minden utasa végighallgatott. A beszélgetés mindig célzásokkal kezdődött a sarokban ujságot olvasó elegáns férfi ellen, hogy „**milyen neveletlen!**” és „**nem adja át a helyét a hölgynek!**”. Célzások repkedtek a levegőben, hogy bezeg a régi világban más volt az udvariasság s a mai férfiak gorombák és neveletlenek.

A megjegyzések egyre erősebbek és egyre jobban az ujságot olvasó férfi személye emel irányultak. Az illető azonban nem mozdult. Nyugodtan olvasott tovább. A villamos közönsége, amely elméletileg szereti a lovagias gesztusokat, hamarosan ellene hangolódott. Mások is ellene fordultak s mindenfelől megjegyzések röpködtek feléje.

— **Nem szégyenli magát, ilyen egészséges fiatalember és elfoglalja az ülőhelyet,** — szólt bele a megjegyzések csatájába fennhangon a nő kíséretében levő fiatalemberek egyike, szavát most már egyenesen az ujságot olvasó urhoz intézve.

Ez úgy látszik már megunta a dolgot. Nyugodtan összehajtogatta az ujságját, zsebetette, majd előrehajolva nyugodt mozdulattal mindkét lábán kissé felhuzta a nadrágját.

— **Ne tessék haragudni** — fordult halk nyugodt hangon a türelmetlen nőkhöz és fiatalemberekhez — **de mind a két lábam hiányzik. Mülábaim vannak. Az eredetiek ottmaradtak Doberdónál...**

A kocsiiban halálos csend lett. Mindenki megdermedve bámult a fehér nadrág alól előbukkant mülábakra.

A villamos hangulata egyszerre megfordult. Most már

az ülőhelyért türelmetlenkedő nők s a két fiatalember ellen.
De ez már erősebb felháborodás, elemi haragkitörés volt.
A következő állomáson a két nő és a két fiatalember le-
szálltak . . .

— **MOST, AMIKOR AZ EGÉSZ ORSZAG MÜHELLYÉ VÁLTOZOTT**, amikor minden-
kinek ki kell venni a részét az
alkotó munkából, csak ter-
mészetes, hogy az új rendszer
figyelme **elsősorban a munkás-
osztály sorsa felé irányul.**

Annak, aki dolgozik, joga
van az emberséges pihenőre,
nyugalomra és lekimegerősít-
ésre.

„**A vállalatok tekintélyes
összeget áldoznak a gépek
karbantartására**“, mondotta
egy beszélgetés alkalmával
dr. Coțioiu Romuald városi fő-
orvos, „**olajozzák, tisztogat-
ják, a kiköpött részeket pótol-
ják, hogy minél hosszabb éle-
tük legyen a földön, hogy
hasznára legyenek a vállalat-
nak. Hat miért nem áldoznak
a munkások higiéniájára?**“

Országszerte beható tanul-
mány tárgyát képezi a
munkásosztály életének fel-
javítása. A higiénikus lakások
építését hamarosan megkez-
dik, viszont a munkásszerve-
zeteket olyképen vezetik
majd, hogy tényleges mun-
kásérdekek védelmezői legye-
nek.

Javitani fogják a munkás-
viszonyokat a gyárakban, ami
a munkások nevelésével pár-
huzamosan folyik.

Az ipar fejlődése egyre fon-
tosabb problémává avatja a
betegségélyezést és a munká-
sok orvosi segítélyezését, —
ezekben a kérdésekbén tulsok

volt a panasz ezidáig. Az ille-
tékes körök minden figyelme
most a betegségyélyezés és szo-
ciális biztosítás széles alapu
intézményének fejlesztésére
irányul, mert a **munkásnak,
akire állandóan balesetek és
betegségek leselkednek, igen
sok nehézséggel kell megkü-
zdenie.**

Coțioiu Romuald dr. városi
főorvos a hatóságí orvosokkal
nap-nap után végigjárja a vá-
rost és felkeresi az üzemetek,
hogy az egészséggyí törvény
rendekezéseinek végrehajtá-
sát ellenőrizze.

Igen sok ipari üzennél ta-
lált rendellenességeket a fő-
orvos, aki — mint már meg-
irtuk — elsőizben jóindulattal
figyelmezteti az iparvállalato-
kat és üzemek tulajdonosait,
hogy adják meg munkásaik-
nak és alkalmazottaiknak
mindazt, amire az egészség-
gyí törvény kötelezi őket. Ha
lehet, elkerüli a főorvos, hogy
megbüntesse a törvény ren-
delkezéseí ellen vétó vállalko-
zókat, mert még a látszatát
is el akarja kerülni annak,
hogy feleslegesen zaklatja az
ipari vállalatokat, üzemetek
és élelmiszervezeteket.

— A városi üzemek októ-
ber elsején elköltöznek a pri-
mariáról a közüzemek épüle-
tébe. A közigazgatási törvény
értelmében egységes vezetés
alá kerül a város minden vál-
lalkozása.

Szegény őszi öröm

Szegény ember vízzel főz és a bort — nem issza meg, mert nincs neki. Valami ilyenforma filozófiai alapja van annak a hatalmas őszi készülődésnek, ami most egyszerre végigremeg minden lakáson.

Butorokat tologatnak balra, jobbra, a tapétát kenyérbéllel pucolják, a szögek helyét valami festékkel bekenik, megenyvezik az asztal lábát, az ebédlőszékeket újra fonatják, bebrunolozzák a szekrényeket, hogy a por biztosabban beléjük ragadjon, a vitrint a tükör helyére állítják, viszont a pohárszék az ebédlőkredencsel cserél helyet, a falból leverik a minden évben esedékes darabokat, az ebédlőszőnyeget átviszik a szalonba, míg a hálósobafüggöny az ebédlőbe kerül, a pálma felső levelének hegyét szerencsésen leütik, a lakók számára való tekintettel kifestik a cselédszobát, a vízcsapokat megigazítják, két hétig hideget ebédelnek, viszont port és piszkot vacsoráznak.

Két hét múlva halálra fáradtan és elkeseredetten megállapítják, hogy így legalább van a lakásnak valami „pofája”.

A szegény ember így főz a vízzel, miután bort még inni sem kap.

Ez a lökdölődés, butorok tologatása, függönyök felcserélése, képek átakasztása maradt meg csak abból az élvezetből, amit azelőtt minden lakó mégis csak megengedhetett magának. Ha nem csurrant, mégis csak cseppent s addig csepegett, míg a türelmes ember szépen mindenhez eljutott. Ha a szalonbutorokat nem huzhatta át, legalább vett új függönnyt az ebédlőbe, vagy last but not least új gyékényszőnyeget az előszoba ajtaja elé.

Minden őszi hozott szenzációt, ha egész évben spórolt reá. Vagy minden évközben kapott ajándék ősszel nyerte el jelentőségét. Mikor a butorok tologatása közben keresték az új karosszék helyét. Mikor ide-odarakosgatással nézték, hogy az új váza hol hat jobban. Mikor a képek átcserelgetésével találtak helyet a születésnap ajándékának. A szegény ember vízzel főzött, de bora is volt, hogy ihasson hozzá.

A butorok tologatása, cseréje-beréje, átrendezése az az atavizmus, ami a béke régi éveit sirja vissza.

A butorokról lefoszlik a bársony. Ki huzathatja újra be? A karosszékek támlája eltört. Ki hozathatja újra rendbe? A falakról lemálik a festés. Ki rakathat helyébe tapétát.

Az őszi butortologatásban így tükröződik vissza az a

rettenetes pusztulás, ami hosszú esztendőök óta szinte szakadatlanul megy végbe. Tulajdonképpen pusztulás nincs is. Vagy nem nagyobb, mint amennyi a megújodáshoz szükséges. De a megújódás marađ el. Az évgyűrük korhadnak a fán, de az ágak végén nem fakadnak fel az új rügyek. Nem az eltört székláb fájdalmas. Minden szék lába eltörik. De fáj, ha nincs, aki megcsináltassa. Nem a levert vakolat zokog. Minden vakolat leverődik egyszer. De zokog, ha nem javítja ki senki. Nem az elszakadt szőnyeg a gond. Elvégre semmi sem tart örökké. De gond, ha a rongyok helyén nem támad új és friss portéka. Fáj, fáj és rettenetesen fáj, hogy már alig jön valami létre, ami majd egyszer elpusztulhat. De pusztul szakadatlanul minden, aminek helyén semmi új se támad. Az idő vasfoga kikezd mindent s nincs már, aki ezt a hegyes fogat villanyfurojával tompára köszörülje.

Az őszi nagytakarítás hálás téma.

Két hét, mikor a mindennapi élet menthetetlenül megbolondul és lerugja magáról józanságát. Tollseprük röpködnek a levegőben, az ágy alatt takarítónő mászkál, a szivart a háziur szájából szivja ki a vacuum s elvégzett aktáit a fehérnemős szekrényben találhatja meg. Ezernyi baj és ezernevetés, mint groteszk karnevál járja a táncot.

De utána valami szomorúság rezeg végig mindenkinek a lelkén.

Az ebéd kész. Vizzel főzték meg, hogy a bort utána megihassák. A bór pedig nincsen sehohly.

RÉGI SERELME az aradi közönségnek, amiről most Temesvári lapokban olvasunk, nevezetesen, hogy **egyebolt-helyiségek előtt a napellenzők és kiugró reklámtáblák nincsenek az előirt két és fél méter magasságában.** Számos kisebb-nagyobb baleset történt már emiatt. Főként a forgalmas Metianu-uccában szinte versenyeznek egyes kereskedők abban, hogy az errevonatkozó városi szabályrendelettel szemben minél alacsonyabba és minél rendszertelenebbül helyezték el a napellenzőket és kiugró reklámtáblákat. Más városokban, így legutóbb Temesváron is, érzékenyen megbüntették a kereskedőket, akik ekként veszélyeztették. Nálunk még nem került erre a sor, de biztosan tudjuk, hogy

a főmérnöki hivatal közelesep megtartja razziaját. Mi már jóelőre figyelmeztetjük az érdekelteket, tartsák magukat a vonatkozó rendelkezésekhez, — ebben az esetben elkerülhetik az eléggé tekintélyes bírságot.

A TÖRVÉNYSZÉKI PALOTA nagyterme e hónap 20-án ismét meg fog telni érdeklődő közönséggel. Ekkor lesz ugyanis a hirheđt **Csermák-ügy** előreláthaőan izgalmas jelenetekben bővelkedő bűnberének folytatólagos tárgyalása. Ismét fel fognak vonulni a tanuk és a károsultak, akik pénzüket sirafják. Az annakidején nagy port felvert bűnügy valószínűleg a mostani főtárgyaláson befejezést nyer.

Beugrató ügynökök

ANGOL SZÖVET CIMEN SILÁNY ÁRUT SÖZ- NAK A FOGYASZTÓK NYAKÁBA

Többször megirtuk, hogy a kereskedelemnek sok egyéb baján kívül legnagyobb sérelme: a **zugkereskedelem**. Minél rosszabbak a viszonyok, annál jobban elharapózik ez az iparág, mely ellen egyöntetűen kellene védekeznie a kereskedőknek, a fogyasztóknak és a hatóságoknak. Mert

a zugkereskedelem ártalmas a fogyasztóra is, akinek rossz, silány árúját adja el drága pénzen és ártalmas az államra, melyet a megcsökkent jövedelmű legális kereskedő adóját foszt meg, holott ő maga nem adózik.

A zugkereskedelem legjobban tombol a tixtilszakmában.

A házaló ügynökök légiója árasztja el a várost és a falvakat. Mindenkit felkeresnek „**valódi angol**” szövetjeikkel, amelyeknek legnagyobb része sohasem látta Angliát. De az angolok sem őket. Hiába mutatják rajtuk az „**eredeti gyári**” szegélynyomást, szakértők könnyen megállapíthatják, hogy ezt az országban nyomhatták rá a silány minőségű árura. Az ügynökök rébeszélő képessége legtöbbször leveszi lábáról az avatlan, vagy nem eléggé energikus fogyasztót, aki azután elpártol régi, megbízható szövetkereskedőjétől, vagy szabójától és a zugkereskedőnél szerzi be úgy is redukált szükségletét. A kereskedő és a szabó pedig — tönkremegy.

Pedig, ha valaki **valódi angol** szövetet akar, megkaphatja azt a legális kereskedőnél, sőt régi szabójánál is. Csak meg kell fizetnie. Ezzel szemben azonban tisztábbra kell jönnünk avval is, hogy **nemcsak az angol szövet jó.**

Elsőrendű szöveteket gyártanak a belföldi textilgyárak is.

Van néhány hazai minőség, amely vetekedik az angol áruval. Hogy ezek az árak olcsóbbak, abból nem következik, hogy rosszabbak is, mert ha az angol munkás keresetét összehasonlítjuk a belföldiével, mindjárt szemünk elé tűnik, hogy mennyivel olcsóbban gyárthat egy középeurópai üzem, mint az angol. A gyapju pedig nem angol termék, a brit birodalomban sem olcsóbb, mint nálunk, sőt.

A sulyos világválság duló viharában mindenki jól nézze meg, mire adja ki pénzét. Ha jót akar tenni saját magának, embertársainak, az országnak, akkor vásárolja szövetét ezentul is régi, megbízható cégénél. Ne dőljön be senki a zugkereskedőnek! A hatóságok pedig lépjenek fel kellő eréllyel a kereskedelem mételye ellen, mely aláássa fenntartóit.

A kávéházi árak

megállapításával kapcsolatban sok szó esik mostanában arról: **luxus-e a kávéház vagy nem?** Általános vélemény szerint vannak esetek, amikor a kávéház luxus, általában azonban nem nevezhető annak.

Semmi esetre sem luxus akkor, amikor valaki reggelizik, uzsonnázik, vagy vacsora utáni feketéjét issza meg. Ezeknek az árai megállapításánál figyelembe kellett venni, hogy ennél a consumnál elsőrendű szükséglettel állunk szemben.

A kávéház ma már kulturbereknek elsőrendű szükségletec.

A kereskedő ott találkozik üzletfelével és megtárgyalja üzleti ügyeit, az átutazók, kik ügyes-bajos dolgaik elintézésénél ott találkoznak, a városokba, vagy pedig azok, akik nem vezethetnek odahaza háztartást, ott fogyasztják el reggeli és délutáni tejeskávéjukat. Már pedig

igazán nem lehet azt luxusnak nevezni, ha valaki

reggelizik vagy uzsonnázik.

Vagy pedig a kis jövedelmű tisztviselő, nyugdíjas vagy más intellektuel betér a kávéházba egy feketére, hogy elolvassa az ujságot, ami szintén minden intelligens embernek a mai világban elsőrendű szükséglet, — nem lehet luxusnak nevezni.

Elismerjük, hogy a kávé-sok nagy rezsivel dolgoznak.

Magas adó, drága zene, személyzet, ujságok stb. Az árak megállapításánál azonban disztinválni lehet, — külön lehet és kell választani a közszükségleti és luxuscikkeket.

Senkinek sincs semmi kifogása az ellen, ha a pezsgő vagy palackbor árát akármilyen magasan állapítják meg.

— mert ez luxus. Pezsgőt igazán nem muszáj inni.

Összhangba kell hozni a közönség érdekeit a kávé-sok érdekeivel.

Dr. MARTA SÁNDOR királyi helytartó a napokban hivatalos minőségben másodszor tartózkodott Aradon, abban a városban, ahol középiskolai tanulmányait végezte és ahol még számos volt osztálytársa és fiatalkori barátja él. A magasrangú funkcionárius aradi tartózkodása alatt meleg szeretettel üdvözölte az előkelő román társadalomból régi barátait, akik felkeresték és szencsekivánataikkal halmoz-

ták el. A tartományi kormányzó behatóan érdeklődött volt osztálytársai: néhai **Baross Zsiga**, a napokban elhunyt **Éles Simon** táblabíró, **Purgly László** volt főispán, **Kinczig János** volt főispán és még számos kisebbségi polgár iránt, akik között az élők természetesen már mind olyan fehérhajú öregurak, mint **dr. Marta Sándor** királyi helytartó, az egykori aradi gimnazista.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— A Népszövetség beiktatta legközelebbi tarka műsorába **Nemes Hugó** temesvári volt bankigazgató „**Cseréljék ki az elégedetlen szudetákat németországi zsidókkal**” című tréfás béketervét. A kitűnő humoristának a világ minden részéből gratulálnak legujabb sikeréhez. Temesvár szellemi frontján „**agyágyu**”-nak keresztelték el a pompás ötleteiről ismert volt bankvezért. A mai „**drámai órák**”-ban igazán áldásos tevékenységet fejtenek ki humoristáink.

— A városházán új rendet léptetett életbe **Vlad Sándor** tábornok-főpolgármester. Beszűntette a szabadságolásokat és a hivatalos munka rendjét is szabályozta. E szerint a munka reggel fél nyolc órakkor kezdődik és tart déli két óráig, délután pedig négytől esti hét óráig. A város közönsége rokonszenvvel kíséri a főpolgármester és válogatott vezérkarának ténykedését, amely **kizárólag a közönség érdekét van hivatva szolgálni**. Legyen szabad azonban figyelmét felhivnunk arra, hogy ez a rendelkezés **sulyosan, anyagilag érzékenyen érinti a hivatalok kifizetésű segédzemélyzetét**. Ezek, hogy megélhetésüket tisztességes munkával biztosítsák, szerényjövedelmű mellékfoglalkozást vállaltak. Bennünket ezeknek a sorsa aggaszt, mert az új rendelkezés következtében **kénytelenek lesznek délutáni mellékfoglalkozásukról lemondani**. Mi **Vlad Sándor** szociális lelkiismeretéhez fordulunk és meg vagyunk róla győződve, hogy módot fog találni ennek a kérdésnek kielégítő megoldására.

— Elismerjük, hogy egészségügyi szempontból a **Scala-mozi** nem kifogásolható, — és ha ezt megállapította **Cotioiu** Romuáld dr. városi főorvos, akkor nekünk egy szavunk sem lehet. A hivatalos véleményt, melynek **lényege egyáltalában nem érdem**, a mozi vezetősége ügyes fürgességgel **reklámnak** használta fel. Ez a nyilatkozat azonban **mellébeszélés**, — nem erről irtunk lapunk legutóbbi számában...

— Az egészségügyi razzikák az egész városban folyamatban vannak. Ez a felsőbb utasításra elrendelt ugynevezett egészségügyi hadjárat eddig nálunk főként az élelmiszerpiacon, az élelmezési üzemekben, ipari vállalatokban és műhelyekben ért el higiéniai és szociális eredményeket. Felhívjuk **dr. Cotioiu** Romuáld városi főorvos figyelmét arra a régi panaszra is, hogy **középleteink is erősen kifogásolhatók egészségügyi szempontból**. Egyes középületekben a lakások és hivatali szobák **dohosak, levegőtlenek, tehát alkalmatlanok arra, hogy lakjanak vagy dolgozzanak bennük**. Ezekben az épületekben a félreesőhelyek minden kritikán alul vannak. Jól tudjuk, hogy megfelelő anyagi fedezet hiá-

nyában ezeken az állapotokon gyökeresen változtatni nem lehet. Megis arra kerjük a 100orvost, intézkedjenek a saját hátkörében, hogy a középületekben is tegyenek eleget a lehetoseg natarain belül a koztisztaság és közegészség leg-
elemibb követelményeinek.

— A közelmultban Aradon tartózkodott családja látogatására **Aufricht** Gusztav dr. newyorki neves orvos, egyetemi magántanár. A napilapok hosszasan foglalkoztak az aradi szarmazasu orvossal, akivel részletes interjut folytattak sok mindenről. Azt azonban nem irták meg, hogy **Aufricht** Gusztav dr. joroman **minden szabad idejét honfitársainak szenteli**, akik segítségért vagy tanácsért sűrűn keresik fel rendelőjében. Mindenkinek készséggel, szeretettel áll rendelkezésére a szimpatikus, kitűnő orvos. Bizonyos, hogy ezek a mostanság oly ritka emberi tulajdonságok hozzájárultak ahhoz a nagy népszerűséghez és megbecsüléshez, mely körülveszi uj hazájában.

— Elment örökre **Éles** Simon nyugalmazott táblabíró, az igaz bíró mintaképe, a jólelkű és érző szívű ember, mindannyiunk kedves barátja. Amit el lehetett mondani róla, azt elmondta szívből fakadt éves szavakkal **dr. Vágvölgyi** Lajos főrabbi. Nekünk és velünk együtt sokaknak hiányozni fog „**Simi barát**“ derűs egyénisége, leszűrt bölcsessége és emberi jósága. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Az elvált asszonynak

MEG KELL BECSULNIE VOLT FÉRJE NEVÉT

A semmitőszék érdekes ítéletet hozott egy aradi vonatkozású ügyben arról, hogy az elvált férj pert indíthat-e volt felesége ellen aziránt, hogy neve használatától a válópörben való ítélettől függetlenül tiltsák el az asszonyt. Ebben az ügyben a bíróság

a férjet nyilvánította vétkesnek

és az asszonynak meghagyta férje nevét. Idő mulván a férj uj pört indított. Keresetében előadta, hogy

volt felesége botrányosan viselkedik

és ezért kérte, hogy a törvényszék tiltsa el az asszonyt nevének használatásától.

A törvényszék, majd a tábla a férjet elutasította azzal, hogy a névviselésről már jogerős ítélet döntött.

A semmitőszék azonban uj tárgyalást rendelt el.

Kimondotta ugyanis, hogy a házassági törvény kivételképpen megadja a nem vétkes nőnek azt a jogot, hogy férje nevét a házasság felbontása után is megtarthassa, ha ezt az akaratát a pörben kifejezte.

Ez azonban az elvált asszonynak csak kivételes természetű

jogositványa. Ha az asszony igénybe veszi ezt a jogot, akkor a válópör jogerős befejezése után is

megbecsülni tartozik volt férjének a nevét

s amennyiben azt mégis meggyalázza, érdemtelenné válik a jognak a gyakorlására, amelyet neki a törvény kivételkép adott.

A semmitőszék jogi felfogása szerint

mégsem lehet a volt férjet elzárni attól, hogy volt feleségének a neve használatától birói ítélettel való eltiltását érdemtelenség címén kérhesse, ha az asszony a házasság felbontása után oly botrányos magaviseletet tanusít, amelynél fogva a férj nevének további viselése a férfi érdekeinek nyilvánvaló sérelmével járna.

Ezért kell most a temesvári táblának megállapítania, vajjon az asszony csakugyan botrányosan viselkedett-e, mint elvált nő, s ha ez rábizonyul, ítélettel tiltják el férje nevének használatától.

Ha lovát a kocsis

ugy tulterheli, mint polgárát az állam, a rendőr állatkinzásért felírja a kocsis. Ha a hidat ugy tulterhelik, hogy lába ingadozik s ive roskadozik, jönnek a mérnökök, hogy összedülestől megmentsek a hidat.

Az ország polgárságának

is siessen segítségére a

Kormányzás bölcsessége.

Könnyíteni kell a polgárok adóterhein.

Életét, életkedvét, életerejét kimélni kell a népnek. Az legyen az elv, hogy maradjon is valami annak, aki dolgozik. Maradjon neki életre, néhány kis öröme, egy kis takarékoságra, mert a polgár csak ugy hasznos az országnak, ha kedvvel dolgozik, mert érdeemes dolgoznia.

Az agyonsanyargatott el-

csigázott, szegénységben

megsavanyodott, rossz-

kedvü polgárság nem vi-

heti előre hazája sorsát,

— ilyenféleképpen nyilatkozott egyik legutóbbi beszédjében **Călinescu** belügyminiszter is.

Adót fizetni mindenkinek kell, mindenkinek kötelessége, de az adóhivatal **tulságos** szerepe a rosszak rossza.

Látja ezt a kormányzat és segíteni akar a helyzetet.

Látja azt a kinlódást, azt a vergődést, amelyet mi itt az élet szóval gunyolunk. **Ebből elég volt!** — mondják azok, akiknek kezébe sorsunkat le-tettük.

Ki akarunk nyujtózkodni, hogy görnyedtségünkől fel-egyenesedhessünk. Jó kedvre vágyunk, vidám munkára, hogy szorgalmunk nekünk is gyümölcsözzön.

Hisszük, hogy ez a kormányzat visszadja dalos munkakedvünket, vidám szorgalmunkat, elégedett takarékoságunk fel-tételeit.

A VÁROS EGÉSZSÉGÜGYI rakatnak és a Teba textilgyár-
BIZOTTSÁGA legutóbbi ülés-
 sén érdekes ügyek kerültek
 tárgyalásra. Dr. Coțioiu Ro-
 muald városi főorvos elő-
 térjesztéséből kiderült, hogy
 sok aradi vállalat nem
 rendelkezik a szükséges
 egészségügyi autorizációval
 és nem tartja be a törvényben
 előírt egészségügyi szabályo-
 kat. A bizottság ezután még
 jóindulatu álláspontra helyez-
 kedett és egyelőre mindössze
 erélyes figyelmeztetést kül-
 dött a vállalatoknak, többek
 között a Nor-Coc sapkagyár-
 nak, az Armatura-üzemnek,
 a Distribuția benzin és olajle-

— Nagy Imre nődivat-sza-
 lónja az Eminescu ucca 8 szám
 alatt már teljes gőzerővel dol-
 gozik, hogy kielégítse váro-
 sunk előkelő polgárközönségé-
 nek rendelkezéseit.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

kezdetétől fogva ma már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házában megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknél nagy kedvezmény!

HIRLAP

a legerjedtebb magyar
 kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meșianu 1. — Telefón 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hír-
 detési organum.

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ODÓN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Sectia III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: pénzügyintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. A sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által megállapított kötelező hirdetési árszabályunk a következő:

Kereskedelmi hirdetések:

	Lei
1—1000 sorig (lapunk hasábvonala 6 cm.)	7
1000 sortól felfelé	6
Sorsjegyarúsítók hirdetményei	8
Mérlegek és közgyűlési meghívók	15
Igazságügyi, művészeti, oktatásügyi, egyházi és sporthirdetések	10
Kereskedelmi információk minimális 5 sorig Cluj	12
Pénzügyi hírek minimális 5 sorig	12
Allami sorsjáték szöveg-hirdetése	10
Sorsjegyarúsítók szöveghirdetvényei	10
Gyűlések és értesítések	10
Kereskedelmi vonatkozású hírek és közlemények	20
Halálozási és gyász hírek nyolcvan sorig maximális	1000
" " " harminc sorig minimális	250

Szöveghirdetvények:

Kereskedelmi és ipari hírek	10
Köszönetnyilvánítás, gyászistentisztelet	300
Gyászistentiszteletek a szöveg között legfeljebb 3 név megjelölésével	500
Eljegyzések, házasságok, születések, keresztelők 15 sorig, hirdetések között	100
Ugyanezek a közlemények 10 sorig a szöveg között	200
Kinevezések, áthelyezések, kitüntetések, előléptetések stb. közlemények 10 sorig	200
Bírósági okmányok, illetve, naturalizációs kérvények soronként	8
Köszönetnyilvánítások (nem halálesettel kapcsolatban)	8
Köszönetnyilvánítások a szöveg között	10
Egyszerű válaszi hír	400

A KÖNYVKIADÓK ÉS KÖNYVKERESKEDŐK HIRDETÉSEI KÜLÖNLEGES DIJSZABÁS ALÁ ESNEK.

Névváltozások háromszori közléssel	400
Ipari cégek egyoldalas hirdetése	15.000
Kereskedelmi hirdetések egy oldal terjedelemben	15.000
Pénzügyi közlemények és biztosítási hirdetések egy oldal terjedelemben	20.000

Ujságok, könyvek, ropiratok hirdetése a dupla tarifa alapján történnek. Tíz sornál kisebb hirdetések tíz soros hirdetéseknek számítanak. Az ünnepi számokban leadott hirdetések és közlemények után 25% felár számítandó. Minden hirdetés, amely a hirdetési oldalon jelenik meg, azonban a rendes apróhirdetésnél nagyobb terjedelemben, 25%-os felárral jelenhetik meg.

Apróhirdetések tíz sorig szavanként: Allástkeresők: 1, alkalmazottat keresők: 2, eladások: 3, ingatlaneladás és bérlet: 3, bérbeadások: 3, szállodák, penziók: 3, hivatásbeli és kereskedelmi hirdetések: 3, elvesztett és eltűnt tárgyak hirdetése: 1, fürdő és gyógyhelyhirdetések: 1, oktatásügyi hirdetések, levelezésrovat: 5 lei.

Árlejtései hirdetmények: amelyekben a hirdetett tárgy értéke 50.000 leitől 500.000-ig szavanként

50.000-tól 1 millióig	2.50
1 milliótól felfelé	3.—
Minden más árlejtési hirdetmény szavanként	4.—
	10.—

A lap jobboldalán megjelenő hirdetéseknel a fenti árakhoz 10% felár számítandó. Bármely hirdetés, melynek különleges az elhelyezése, speciális tarifa alá esik. — Kivétel nélkül, minden — egyszer vagy többször feladott — hirdetés előre fizetendő. Hirdetések beküldhetők közvetlenül lapunk kiadóhivatalához, feladhatók a sajtó és propagandaügyi minisztérium hirdetési igazgatósága útján, vagy a hivatalosan elismert hirdetési irodákon keresztül.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,
 Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.
 Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.
 Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével!

APRÓ HIRDETÉSEK

BÉLYEGZŐKEI olcsón, jól és azonnal készít **Stampa** bélyegzőgyár, Arad, Str. Eminescu 12.

A JÓ SZÜLŐ nem halasztja az utolsó pillanatra bevásárlásait! Gondoskodják idejében gyermekének cipő- és divatszükségleteiről. Mindent megtalál az **APPONYI TESTVÉREK** cipő- és férfidivatáruháiban, a városházával szemben.

WEISZ ISTVÁNNÉ angol-francia női szabósága őszi divatújtonságokkal már most rendelkezésére áll hölgyeinknek. Egyetlen próba mindenkít meggyőz arról, hogy kifogástalan, minden igényt kielégítő kiszolgálásban részesül. Str. Eminescu 15.

CSAK AZ ÁRAK OLCSÓK, minőségeink változatlanul jók! **Goldstein Lajos** divatáruháza mélyen leszállított áron nagy választékot nyújt kosztüm és kabátújtonságokban, selyem és mosóáruban. Str. Bratianu 2.

A BÉLYEGGYŰJTŐ ifjúság figyelmét felhívjuk a **Cultura** könyv- és papirkereskedés dusan felszerelt szakkellékraktárára. Albumok, katalógusok, berakókönyvek, cserefüzetek, csipeszek, vízjelkeresők stb. nagy választékban.

Weinfeld Rózsi kozmetika, Bul. Reg. Maria 18. Telefon 10—94.

Ilica György. Ortopéd és lúdtalpu cipőket orvosi előírás szerint szakszerűen. luxus cipőket legújabb model szerint a legjobb anyagból készíti. Arad, Str. V. Geldiş No. 1.

MINI A HARANG NYELV NÉLKÜL, — olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak szabadtéri reklam által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az **OKSZÁG-VILÁG „AGGE” REKLAMOSZTALA** elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatát. Tegyen kísérletet! Bulv. Reg. Ferdinand 19. Tel. 15—25.

Weisz István uriszabóság. Kifogástalan szabás, állandó szövetkülönlegességek és szolid árak. — Arad, Str. Eminescu 15.

Arad legolcsóbb bevásárlási forrása a Színházi Versenybazar. Fiata Avram Iancu.

Menyasszonyi és alkalmi csokrokat, élő- műkoszorúkat leszebben készít **Mihelyi Vidor** virágüzlete Arad, Gen. Berthelot 2. A színházzal szembe.

PHILIPS RÁDIÓKÖZLEMÉNY. Iökéletes rövidhullámu vétel a legújabb zörejmentes rádiócsövekkel, a napokban megérkezik. Kizárólagos eladás Arad és megyében: **Philips Radio Salon, Rosenfeld Géza.** Telefon 1225.

Fotóamatőrök! Fotócikket, gépet **T. Vészi** fotószaküzletben lehet előnyösen vásárolni. Művészi nagyítások. Tanklaboratórium. Str. Alexandri 1.

Iskolai patentharisnyát, selyemharisnyát, férfizoknit, selyemkombinét, reformnadrágot, keztyüt, szvettet stb. készpénzárak mellett vásárolhat **Bogyó A.,** Str. Eminescu 1.

APRÓ HIRDETÉSET

C. Kemény modern cimfestészet készít minden e szakmába vágó munkát. Bul. Regele Ferdinand 11.

Iskolakönyvek, iskolai felszerelések, kották, töltőtollak legmegbízhatóbb beszerzési helye: **Sándor Ferenc** Könyvkereskedés. Arad, a megyei prefekturával szemben.

Női fejtők, ruhák, complék. Eredeti modellek! Elsőrendű anyagok! Olcsó árak! **Menczer** confectio. Mercur-tag. Fischer Eliz-palota.

Iskolakönyvek, iskolaszerek „Cultura” könyv- és papírkereskedésbe megérkeztek.

Évtizedek alatt szerzett országos hírnév garantálja, hogy a legelegánsabb, legjobb kivitelű férfi női és gyermekcipők megrendelésre **Várhol László**, cipőkészítő üzemében készülnek. Arad, Str. Brătianu.

Megérkeztek az olcsó **kar- és zsebórák**, valamint gyermekórák **Hartmann Kálmán** ékszerészhez, Arad, Minorita-palota.

— **A CONSUM** fennállásának 10 éves évfordulója alkalmából **bevásárlóinak 1938 szeptember 12-től szeptember 30-ig a következő kedvezményeket nyújtja: 1. A bevásárlások után kezelési költséget nem számít. 2. Minden új bevásárló belépési díj és költség nélkül kapja a bevásárlási könyvet.** Mindezen hitelképes egyének, akik ezen kedvezményben részesülni óhajtanak, váltsanak mieelőbb bevásárlási könyvet a Consum központi irodájában. Arad, Bul. Reg. Maria 13, Dacia kávéház mellett.

— **IMASZÉKBÉRBEADÁSI HIRDETMÉNY.** Az Aradi Neológ Zsidó Hitközség **nagytemploma és a műiskola diszterme és tornatermében berendezett pótimaházak ülésjegyeit a hitközségi iroda szeptember 12-től kezdődőleg naponta délelőtt 9—1-ig és délután 3—5-ig a bérletdíjak lefizetése ellenében adja ki. A régi bérlok jegyeit szeptember 20-ig tartjuk fenn. Az imaszéktulajdonosok imaszékjegyeiket a karbantartási díj lefizetése ellenében szintén fenti időpontban vehetik át. Díjtalan belépést igénylök jegyeiket váltsák ki, mert jegy nélkül belépni nem lehet. Az előljáróság.**

— **„PHÖNIX”-NYOMDA**, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállitható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. **Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!**

Genzurat.

Tip. „Phönix”, Arad.